

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Strategia UE na rzecz odnowy obszarów wiejskich

(2021/C 37/03)

Sprawozdawca: Enda STENSON (IE/EA), członek Rady Hrabstwa Leitrim**ZALECENIA POLITYCZNE**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi wstępne

1. Odnotowuje, że obszary wiejskie i miejsko-wiejskie stanowią 88 % terytorium UE. Zamieszkuje je 55 % ludności Unii, wytwarzają one 43 % unijnej wartości dodanej brutto i zlokalizowanych jest tam 56 % unijnych miejsc pracy. Odnotowuje ponadto, że obszary wiejskie nie są jednorodne i niektóre z nich borykają się z poważnymi wyzwaniami demograficznymi (wyludnienie, problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa itp.), które utrudniają ich rozwój gospodarczy i społeczny. Rozwój obszarów wiejskich jest zatem niezwykle ważnym tematem dla Komitetu Regionów i istotnym narzędziem realizacji celu spójności terytorialnej zapisanego w traktacie lizbońskim.

2. Podkreśla, że nowa długoterminowa wizja obszarów wiejskich powinna zostać przekuta na konkretne ramy polityczne – agendę wiejską. W agendzie należy zaproponować zestaw zintegrowanych strategii politycznych, które umożliwią społecznościom wiejskim przekształcenie wyzwań w korzyści. Wyzwania te obejmują dekarbonizację, zmianę klimatu, cyfryzację, aktywne zarządzanie zasobami naturalnymi, zrównoważoną mobilność, szanse na godziwą pracę i dochód, wymianę pokoleniową, integrację nowych migrantów i innowacje społeczne.

3. Podkreśla, że agenda wiejska powinna:

- zapewniać, aby wzajemnie korzystne powiązania między obszarami wiejskimi i miejskimi zostały uwzględnione we wszystkich dziedzinach polityki UE zgodnie z celami spójności terytorialnej dzięki wykorzystaniu w maksymalnym stopniu silnych wzajemnych zależności między obszarami wiejskimi i miejskimi,
- zadbać o zróżnicowanie punktów wprowadzenia i uwzględnienie kwestii wiejskich we wszystkich obszarach polityki UE; potrzeby obszarów wiejskich znacznie wykraczają poza możliwości polityki na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, a finansowanie unijne jest niedostateczne pod względem ilościowym i jakościowym,
- zharmonizować różne przepisy i ponownie włączyć Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich do rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów w celu wspierania i ułatwiania projektów finansowanych z wielu źródeł na obszarach wiejskich, niekoniecznie związanych z rolnictwem,
- monitorować wydatki UE z zastosowaniem podejścia polegającego na weryfikacji polityki pod względem jej wpływu na obszary wiejskie,
- ponownie przemyśleć typologię miasto-wieś w celu lepszego ukierunkowania wsparcia,
- zwiększyć rolę szczebla lokalnego i regionalnego w opracowywaniu polityki na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i zarządzaniu jej realizacją; należy zwiększyć udział lokalnych grup działania we wcielaniu w życie tego rodzaju zarządzania – z uwagi na ich zdolność do reprezentowania danego terytorium oraz do wdrażania strategii rozwoju dostosowanych do wymogów i potrzeb obszarów wyludnionych lub na których występują zagrożenia demograficzne – poprzez angażowanie obywateli i zainteresowanych stron z obszarów wiejskich w ramach inicjatyw oddolnych takich jak LEADER/rozwój lokalny kierowany przez społeczność,
- przeciwdziałać wyludnianiu i wykluczeniu społecznemu na przykład poprzez promowanie inicjatywy na rzecz inteligentnych wsi, biogospodarki oraz innowacji społecznych, a także poprzez zmniejszanie przepaści cyfrowej.

4. Podkreśla cel, jakim jest opracowanie rzeczywistego programu odnowy obszarów wiejskich, który musi obejmować następujące elementy: wsparcie dla zrównoważonych i dynamicznych społeczności wiejskich, przedsiębiorstw, edukacji, szkoleń, zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy, rozwój obszarów wiejskich dostosowany do lokalnej rzeczywistości demograficznej, poprawę łączności cyfrowej, usług publicznych (zdrowie, edukacja, wymiar sprawiedliwości itp.) i połączeń sieci infrastrukturalnych, zrównoważone wykorzystanie zasobów, maksymalizację potencjału turystyki wiejskiej w zdrowym i zróżnicowanym krajobrazie przyrodniczym oraz uwzględnienie kreatywności i potencjału kulturowego obszarów wiejskich.

5. Podkreśla, że różnorodność kulturowa i biologiczna są silnie powiązane w całej Europie i tworzą wspólną tożsamość regionów, a ich silniejsze powiązanie ma ogromny potencjał w zakresie osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej. Potrzebne jest głębsze zrozumienie, ponieważ tradycyjna wiedza ekologiczna nie jest uwzględniona w strategiach rozwoju obszarów wiejskich ani w dyrektywach dotyczących ochrony przyrody. Konieczne jest rozwinięcie powiązań między człowiekiem a przyrodą poprzez koncepcję różnorodności biokulturowej jako istotnego elementu tożsamości. Bogactwo kapitału naturalnego regionów europejskich ma kluczowe znaczenie dla gospodarki i znacząco przyczynia się do osiągnięcia celów UE w zakresie zrównoważonego rozwoju i różnorodności biologicznej. Istnieje wiele powiązań między społecznościami lokalnymi a ich ziemią, bogatą tradycyjną wiedzą ekologiczną i technologiami przyjaznymi dla środowiska. Elementy te są obecne w całej Europie nawet dziś, ale wymagają większego powiązania i większego uznania na wszystkich poziomach społeczeństwa.

6. Podkreśla, że obecny kryzys związany z pandemią COVID-19 uwidocznili i pogłębił skutki wielu zagrożeń, przed którymi stoją od dawna obszary wiejskie, oraz uwypuklił pilną potrzebę ożywienia obszarów wiejskich we wszystkich regionach UE. Obszary wiejskie oraz miasteczka i wsie poważnie ucierpiały w wyniku m.in. zmniejszenia popytu na produkty rolne ze względu na zamknięcie branży turystycznej i hotelarsko-gastronomicznej, niemożność zatrudnienia niezbędnej sezonowej siły roboczej, nasiloną izolację społeczną i stosunkowo większe narażenie na pandemię z powodu ograniczonych usług w małych regionalnych szpitalach.

7. Zauważa, że w dłuższej perspektywie pandemia może zmienić wzorce konsumpcji i produkcji, zwiększyć pracę na odległość oraz uwypuklić znaczenie jakości życia i form mobilności, co być może stworzy nowe możliwości dla zrównoważonego wzrostu w regionach wiejskich, zwłaszcza tych położonych w pobliżu ośrodków metropolitalnych i dobrze z nimi powiązanych. Ponowna ocena delokalizacji łańcuchów produkcyjnych również mogłaby zaoferować nowe szanse na niektórych obszarach wiejskich.

8. Odnotowuje, że obszary wiejskie w UE mają ogromny potencjał w zakresie opracowywania rozwiązań obecnych i wyłaniających się problemów. Regiony wiejskie wnoszą znaczący wkład w realizację celów zrównoważonego rozwoju i Europejskiego Zielonego Ładu dzięki reagowaniu na zmiany klimatu, utratę różnorodności biologicznej i depresję gospodarczą, poprzez wprowadzenie środków mających na celu wychwytywanie (pochłanianie) gazów cieplarnianych i ograniczenie ich emisji lub ochronę biotopów oraz zapewnienie możliwości gospodarczych dzięki zrównoważonej produkcji żywności i energii ze źródeł odnawialnych, przy czym to na obszarach miejskich należy położyć większy nacisk na ograniczenie zanieczyszczenia powodowanego emisją gazów cieplarnianych.

9. Zaleca, by w duchu spójności terytorialnej oraz równowagi między miastem a wsią wszystkie europejskie strategie polityczne i zasoby zapewniały zgodność z trzema zasadami:

- **równoważne** warunki życia na obszarach wiejskich i miejskich, które należy uwzględniać jako podstawową zasadę we wszystkich politykach europejskich,
- **równe** prawa wszystkich obywateli niezależnie od tego, czy mieszkają w miastach czy na obszarach wiejskich (zob. Karta praw podstawowych UE),
- **równość** pod względem środków i praktyk między wszystkimi podmiotami i obszarami, zwłaszcza wykorzystanie wymiany i kompetencji dzielonych do wyrównania różnic wynikających ze specyfiki obszarów wiejskich.

Finansowanie polityki rozwoju obszarów wiejskich

10. Apeluje o lepsze uwzględnienie obszarów wiejskich w następnym okresie programowania poprzez zwiększenie poziomu EFRROW i zadbanie o to, by we wszystkich strategiach politycznych UE zwracano odpowiednią uwagę na rozwój obszarów wiejskich w szerokim zakresie, a nie koncentrowano się wyłącznie na kwestiach związanych z rolnictwem.

11. Wzywa do zwiększenia budżetu europejskiego przeznaczonego na rozwój obszarów wiejskich z uwagi na znaczenie tych obszarów w Europie. Niepokoi fakt, że nowy przydział środków finansowych w ramach WRF jest znacznie niższy niż w obecnym okresie programowania. KR wzywa do odwrócenia tego trendu i zwiększenia finansowania na rzecz obszarów wiejskich, zwłaszcza w latach 2023–2027. Jednocześnie wzywa do wykorzystania na dużą skalę nowych funduszy i programów na rzecz odbudowy i zwiększania odporności w celu rozwoju obszarów wiejskich, ponieważ należą one do obszarów najbardziej podatnych na zagrożenia.

12. Odrzuca pomysł zwiększenia współfinansowania w drugim filarze WPR, gdyż byłoby to najbardziej niekorzystne dla najuboższych rolników, mniej rozwiniętych regionów i najuboższych obszarów wiejskich.

13. Proponuje przeniesienie do 15 % środków z filaru 1 WPR do filaru 2 bez współfinansowania, jak również dodatkowych 15 % na środki na rzecz środowiska i klimatu oraz 2 % dla młodych rolników.

14. Domaga się dywersyfikacji punktów wprowadzenia oraz uwzględnienie kwestii wiejskich we wszystkich obszarach polityki UE. Wszystkie polityki strukturalne powinny uczynić rozwój obszarów wiejskich jednym z celów priorytetowych zgodnie z celem spójności terytorialnej zapisanym w traktacie lizbońskim.

15. Postuluje utworzenie w nowych WRF funduszu rozwoju obszarów wiejskich przeznaczonego specjalnie dla tych obszarów.

16. Domaga się dalszego rozwijania instrumentów finansowych i dostosowania ich do projektów na małą skalę, ewentualnie poprzez utworzenie banków rozwoju obszarów wiejskich, które mogłyby działać jako pośrednicy między instytucjami kredytującymi a odbiorcami pożyczek.

17. Wzywa do silniejszej harmonizacji Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) z innymi europejskimi funduszami takimi jak Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i program „Horyzont Europa” w celu zajęcia się kwestią zrównoważonego rozwoju na obszarach wiejskich. Synergia ta umożliwiłaby podmiotom wiejskim skuteczniejsze rozwiązywanie kwestii przekrojowych, poprawę współpracy oraz jakości życia na obszarach wiejskich.

18. Zachęca do uproszczenia funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz zwraca się o uproszczenie sprawozdawczości i monitorowania programów, zwłaszcza dzięki nowym technologiom informacyjno-komunikacyjnym.

Zwiększenie roli szczebla lokalnego i regionalnego w zarządzaniu polityką na rzecz obszarów wiejskich

19. Zauważa, że wniosek ustawodawczy w sprawie planów strategicznych WPR umniejsza rolę i autonomię europejskich regionów w zarządzaniu WPR, a nawet stanowi dla niej zagrożenie, gdyż daje im jedynie możliwość wdrażania środków ustanowionych na szczeblu krajowym.

20. Opowiada się za przyszłą WPR utrzymującą bezpośrednie związki z obszarami wiejskimi dzięki aktywnej funkcji regionów UE, które odgrywają kluczową rolę w określaniu i wdrażaniu polityki na rzecz rozwoju obszarów wiejskich na szczeblu lokalnym.

21. Apeluje o elastyczność w zakresie zasad pomocy państwa oraz o wprowadzenie programów odnowy obszarów wiejskich i wsi, aby umożliwić rozwój obszarów wiejskich. Ponadto konieczne jest większe uznanie lokalnych i regionalnych strategii rozwoju obszarów wiejskich; strategie te powinny być odpowiednio włączane do krajowych ram planowania. Władze lokalne i regionalne mogą działać jako brokerzy innowacji w społecznościach lokalnych.

Wyludnianie

22. Zwraca uwagę na niepokojącą tendencję wyludniania się obszarów wiejskich. W miarę rozwoju sektora pierwotnego nowe miejsca pracy powstają przede wszystkim wokół ośrodków miejskich, co powoduje spadek liczby usług na obszarach wiejskich.

23. Zachęca do ustanowienia kryteriów umożliwiających identyfikację – poniżej poziomu NUTS 3 – obszarów wiejskich dotkniętych problemem wyludnienia, tak by rozwiązać problem spadku liczby ludności na tych obszarach i zmniejszyć obecną nierównowagę.

24. Sugeruje jednak, że wyludnienie wymaga nowych sposobów myślenia o rozwoju obszarów wiejskich, które postrzegałyby tę tendencję **nie jako problem, lecz potencjalną szansę**.

25. Jest zdania, że zaakceptowanie tej rzeczywistości może pomóc w nowym ukierunkowaniu polityki na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i decyzji inwestycyjnych na bardziej ekologiczny wzrost na mniejszą skalę, zapewnić nowe możliwości innowacyjne oraz zmodernizować zarządzanie i usługi publiczne dzięki bardziej **holistycznym, proaktywnym i ukierunkowanym na konkretny obszar strategiom**.

26. Zachęca do korzystania z telepracy i cyfryzacji, edukacji cyfrowej i cyfrowych szkoleń. Uważa, że mobilna i zdalna nauka i szkolenia oraz praca podczas pandemii COVID-19 pokazują, co można by osiągnąć na obszarach wiejskich, jeśli dostępne byłyby właściwe usługi.

27. Uważa, że przyjęcie do wiadomości tendencji do wyludniania się obszarów wiejskich i porzucania gospodarstw rolnych wymaga opracowania polityki na rzecz obszarów wiejskich i strategii zwiększających odporność opuszczonych regionów na skutki zmiany klimatu, takie jak erozja, powodzie lub wielkie pożary. Należy także wspierać zmniejszanie śladu węglowego i promować ochronę przyrody i krajobrazu. Jest zatem zdania, że promowanie sektora leśnego i wspieranie społeczności będących właścicielami lasów oferuje duży potencjał w tym zakresie.

28. Zaznacza potrzebę promowania wiejskiego stylu życia i przeciwdziałania kulturowej i społecznej dominacji miejskiego stylu życia, by obalać stereotypy i przyczynić się do poprawy wizerunku i reputacji terytoriów najbardziej narażonych na zagrożenia demograficzne, a tym samym wzbudzać wzajemną empatię między regionami. Zachęca do marketingu terytorialnego: obszary wiejskie muszą poprawić swój wizerunek i promować lepszą jakość życia osób, które decydują się na nich zamieszkać. Można tego dokonać, rozwijając reprezentację regionalną, stosując strategie kierowane do nowo przybyłych i lepszą komunikację w zakresie dostępnych w regionie ofert pracy i szkoleń, w tym możliwości pracy na odległość.

29. Uważa, że szczególną uwagę należy zwrócić na potrzeby młodych ludzi, aby zachęcić ich do pozostania na obszarach wiejskich, zapewniając im dostępne na miejscu możliwości zdobywania umiejętności i przekwalifikowania, możliwości edukacyjne i szkoleniowe, aby nie musieli wyjeżdżać na studia (w tym w razie potrzeby poprzez uczenie się na odległość). Należy także ustanowić środki, które umożliwią im powrót do miejsca pochodzenia po zakończeniu nauki.

30. Wnosi o zmodernizowanie szkolenia zawodowego i możliwości zdobywania umiejętności i przekwalifikowania na obszarach wiejskich oraz dostosowanie go do warunków globalnej konkurencji i potrzeb lokalnych przedsiębiorstw, a także do zwiększenia środków finansowych z EFS przeznaczonych na szkolenie zawodowe na obszarach wiejskich.

31. Ponownie apeluje do Europejskiej Komisji i państw członkowskich o przejawianie większej inicjatywy, gdy chodzi o promowanie i ułatwianie osiedlania się kobiet na obszarach wiejskich, poprzez wspieranie działań, dzięki którym rolnicy mogą łatwiej osiągnąć równowagę między życiem zawodowym a prywatnym⁽¹⁾, oraz zwiększanie oferty usług opieki i pomocy dla dzieci i niesamodzielnymi członków rodziny.

Zielony wzrost

32. Uznaje, że obszary wiejskie muszą skorzystać z możliwości rozwoju lokalnych ekosystemów energetycznych i żywnościowych oraz silniejszej integracji obszarów wiejskich i miejskich.

33. Uważa za niezbędne wzmocnienie uczestnictwa i przywództwa kobiet w lokalnych grupach działania i sieciach rozwoju obszarów wiejskich oraz uznanie roli kobiet jako kluczowego czynnika w tworzeniu terytorialnej, gospodarczej i społecznej struktury obszarów wiejskich.

34. Z zadowoleniem przyjmuje Europejski Zielony Ład i strategię „od pola do stołu” oraz jest zdania, że inicjatywy te mogą stworzyć miejsca pracy i pomóc zapobiec ucieczce biznesu z obszarów wiejskich. Konieczne są inwestycje, aby wykorzystać możliwości oferowane przez zrównoważone projekty, które są kierowane przez lokalną społeczność i nastawione na modele gospodarki o obiegu zamkniętym optymalnie wykorzystujące łańcuchy produkcji, tworzące zarazem miejsca pracy i zmniejszające ślad węglowy.

35. Opowiada się za taką WPR, która byłaby potrójnie zrównoważona – pod względem gospodarczym, społecznym i ekologicznym – i która dzięki swoim normom środowiskowym byłaby jeszcze jednym instrumentem umożliwiającym stosowanie strategii „od pola do stołu” oraz polityki na rzecz różnorodności biologicznej, a także osiągnięcie celów Europejskiego Zielonego Ładu.

36. Apeluje o szkolenie i finansowanie rolników, hodowców i leśników, tak aby byli oni w stanie zidentyfikować możliwości zrównoważonego zarządzania środowiskiem naturalnym i sprzedaży swoich produktów, i by działania te uzupełniała produkcja w sektorze energetycznym i turystycznym oraz w ramach systemów składowania dwutlenku węgla i w lokalnych ekosystemach. Należy w większym stopniu wspierać tworzenie spółdzielni w celu połączenia małych producentów we wszystkich sektorach.

Łączność cyfrowa

37. Zauważa, że znaczna część inwestycji koncentruje się na obszarach o dużej gęstości zaludnienia, lecz inwestycje na obszarach wiejskich muszą być traktowane priorytetowo, aby zapewnić tam odpowiednią infrastrukturę łączności cyfrowej, np. centra cyfrowe i innowacyjne ułatwiające pracę na odległość, przestrzeń dla przedsiębiorczości i prowadzenie szkoleń w celu wykorzystywania nowych technologii, które pomogą np. wypromować i wprowadzić na rynek lokalnie wytwarzane produkty.

⁽¹⁾ Dz.U. C 225 z 27.7.2012, s. 174 oraz Dz.U. C 207 z 30.6.2017, s. 57.

38. Podkreśla, że szybkie sieci telekomunikacyjne mają kluczowe znaczenie dla konkurencyjności obszarów wiejskich i wzrostu gospodarczego. Należy podjąć wysiłki w celu zagwarantowania takiej samej zdolności we wszystkich regionach zgodnie z celami określonymi w ramach Europejskiej agendy cyfrowej 2020.

39. Domaga się, aby Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności dysponujący budżetem w wysokości 560 mld EUR inwestował w coraz większą liczbę lepszych połączeń oraz koncentrował się na likwidacji przepaści cyfrowej między obszarami wiejskimi i miejskimi.

40. Apeluje o:

- uznanie na poziomie UE dostępu do internetu za prawo publiczne oraz o przyspieszenie rozwoju szybkiego internetu na obszarach wiejskich,
- wsparcie dostępu do finansowania inwestycji w sieci szerokopasmowe dla projektów na małą skalę,
- uznanie potrzeby cyfryzacji usług publicznych, szkoleń dla różnych grup wiekowych na temat korzystania z technologii cyfrowych oraz dostosowania nauczania do docelowych odbiorców,
- zwiększenie szkoleń z zakresu ICT oraz podnoszenie świadomości i rozwój w zakresie ICT dla MŚP.
- ułatwienie przedsiębiorstwom świadczącym usługi internetowe pełnego objęcia zasięgiem danego terytorium.

Dostęp do usług

41. Podkreśla, że społeczności wiejskie mają prawo do podstawowego standardu usług takich jak usługi zdrowotne (opieka lekarza rodzinnego), dostęp do usług pocztowych, bankowych i ubezpieczeniowych na obszarach wiejskich, oraz udział w życiu politycznym i dostęp do sztuki i kultury.

42. Zwraca uwagę na nachodzenie się braku dostępności infrastruktury cyfrowej i braku dostępu do usług oraz wzywa państwa członkowskie do zapewnienia harmonijnej dostępności dla wszystkich obywateli i przedsiębiorstw zlokalizowanych na obszarach wiejskich. Centra cyfrowe można rozwijać w wielu celach, takich jak nauka i praca na odległość, szkolenia, ośrodki zdrowia i e-zdrowia, kawiarnie, urzędy pocztowe, kreatywne przestrzenie, mobilne laboratoria fab lab i ośrodki społeczne.

43. Odnotowuje potrzebę zrównoważonych i innowacyjnych systemów transportowych umożliwiających dostęp do podstawowych usług. Tego rodzaju środki transportowe powinny stanowić rozszerzenie podstawowych usług publicznych oferowanych w liczniejszych gminach na mniejsze gminy wiejskie.

Jakość życia

44. Zauważa, że wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy są ważne, lecz należy je uzupełnić m.in. wystarczającą liczbą dobrej jakości usług, mieszkaniami, edukacją i szkoleniami, uczeniem się przez całe życie i systemami opieki zdrowotnej, aby zapewnić, że obszary wiejskie są nie tylko zrównoważonymi, ale również atrakcyjnymi miejscami do życia.

45. Z zadowoleniem przyjmuje utworzenie interoperacyjnej infrastruktury danych zgodnie ze strategią Komisji Europejskiej w zakresie danych z dnia 19 lutego 2020 r., z wyspecjalizowanymi przestrzeniami danych (np. przestrzenią danych o mobilności, przestrzenią danych dotyczących środowiska, przestrzenią danych o rolnictwie, przestrzenią danych administracyjnych, przestrzenią danych dotyczących zdrowia i energii). Opiera się ona na infrastrukturze danych przestrzennych w Europie na mocy dyrektywy 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾ (INSPIRE) jako elemencie przekrojowym, dzięki czemu może zapewniać usługi publiczne i prywatne na obszarach wiejskich w sposób zrównoważony i efektywny.

46. Wzywa do opracowania innowacyjnego planu działania w celu rozwiązania problemu braku połączeń transportowych z regionami wiejskimi, górskimi i wyspiarskimi oraz regionami najbardziej oddalonymi. Opowiada się za zrównoważoną mobilnością dla wszystkich dzięki wspieraniu rozwoju nowych, czystych i alternatywnych środków transportu osób i towarów (pojazdy elektryczne i napędzane wodorem, system wspólnego użytkowania samochodów osobowych oraz łączenie różnych usług w celu zmniejszenia kosztów – transport na żądanie).

47. Promuje współpracę międzygminną w formie wzajemnych umów między miastami i obszarami wiejskimi, w ramach której uznaje się różnorodność obszarów wiejskich i dąży do wspierania powiązań między miastem a wsią.

⁽²⁾ Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE) (Dz.U. L 108 z 25.4.2007, s. 1).

48. Podkreśla, że takie podejście do planowania przestrzennego wymaga szerszych strategii uznających znaczenie policentrycznej sieci miejskiej dla rozwoju obszarów powiązanych z metropoliami, w tym małych i średnich miastach położonych w pobliżu. Celem jest zlikwidowanie przepaści między obszarami miejskimi i wiejskimi poprzez promowanie partnerstw korzystnych dla wszystkich stron w takich dziedzinach jak środowisko naturalne i transformacja energetyczna, rozwój gospodarczy, jakość usług i struktura administracji, jak również zniwelowanie różnic pomiędzy społecznościami miejskimi i wiejskimi w zakresie edukacji i szkoleń.

49. Z zadowoleniem przyjmuje wyniki projektu SIMRA⁽³⁾ (Innowacje społeczne na zmarginalizowanych obszarach wiejskich), który wykazał, że innowacje społeczne mogą być zasadniczym elementem sprostania wyzwaniom stojącym przed obszarami wiejskimi, takim jak migracja, dywersyfikacja przedsiębiorstw wiejskich, zmiana klimatu, zmiana stylu życia i restrukturyzacja gospodarki wiejskiej.

50. Z zadowoleniem przyjmuje ukierunkowane zaproszenia do składania wniosków w ramach programu „Horyzont 2020” w zależności od etapu rozwoju innowacji społecznych i wzywa do zastosowania tego usprawnionego podejścia do wszystkich europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

Inteligentne obszary wiejskie i wsie

51. Z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji Europejskiej w sprawie unijnego działania na rzecz inteligentnych wsi jako pierwszy krok w kierunku uznania potrzeby podejmowania ukierunkowanych działań wspierających odnowę obszarów wiejskich jako zrównoważonych miejsc do życia i pracy, choć jest to wystarczające.

52. Odnotowuje, że w opinii KR-u w sprawie inteligentnych wsi wzywa się do uwzględnienia tej kwestii w kontekście polityki i możliwości finansowania. Chodzi nie tylko o zapewnienie sieci szerokopasmowych, ale również o to, jak znaleźć inteligentne sposoby rozwijania dostaw energii, dostarczania usług dla społeczności i przeprowadzenia faktycznej nowej zmiany w sposobie integrowania infrastruktury na obszarach wiejskich.

53. Z zadowoleniem przyjmuje zestaw narzędzi Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ENRD) obejmujący środki na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, które państwa członkowskie mogą wdrożyć w celu wspierania inteligentnych wsi, a tym samym innowacji społecznych. Obejmuje to następujące elementy: współpracę (zwłaszcza LEADER), wymianę wiedzy, sieci WPR, rozpoczęcie działalności przez młodych przedsiębiorców i przedsiębiorstwa typu start-up oraz tworzenie przemysłu na obszarach wiejskich, inwestycje itp. We wspomnianej opinii podkreślono, że potrzebne są również bardziej elastyczne środki wsparcia na rzecz innowacji w działalności pozarolniczej, które są zintegrowane i niosą korzyści dla działalności podstawowej oraz umożliwiają wspieranie biogospodarki i jak najlepsze wykorzystanie lokalnego obszaru. Obejmuje to nie tylko wspieranie nowo powstających przedsiębiorstw, ale również możliwość promowania rozwoju działalności gospodarczej poza sektorem rolnym; należy to uwzględnić w art. 69 rozporządzenia w sprawie planów strategicznych WPR.

54. Domaga się również dostępu do funduszy miejskich dla miasteczek średniej wielkości. Podkreśla, że miasteczka te mają kluczowe znaczenie dla obszarów wiejskich, lecz ze względu na swój rozmiar często nie mają dostępu do programów.

55. Podkreśla pozytywną rolę przyszłego programu LEADER, inicjatyw wielofunduszowych/inicjatyw rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność i innych inicjatyw oddolnych.

56. Podkreśla, że obszary wiejskie to ich mieszkańcy i społeczności, lecz także środowisko, w którym żyją. KR uważa, że dzięki unijnej polityce aktywnego zarządzania obszarami wiejskimi oraz ich utrzymania oraz działaniom obejmującym wiele programów i obszarów polityki można by zrobić więcej, by obszary wiejskie stały się doskonałymi miejscami do życia, pracy, działalności produkcyjnej i zakładania rodziny.

Bruksela, dnia 10 grudnia 2020 r.

Apostolos TZITIKOSTAS

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽³⁾ <http://www.simra-h2020.eu/>